

Питання
для підсумкової атестації здобувачів вищої освіти за освітнім рівнем
«магістр» до іспиту з Європейського права прав людини

1. Загальна характеристика сучасної європейської системи захисту прав людини: договірні та інституційні аспекти
2. Каталог прав людини, що захищаються Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод як міжнародний договір у сфері захисту прав людини: загальна характеристика.
4. Протоколи до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: правова природа та місце в конвенційному механізмі.
5. Імплементация Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод в національний правопорядок: загальна характеристика. Місце Конвенції у правовій системі України.
6. Контрольний механізм Конвенції про захист прав і основоположних свобод – Європейський суд з прав людини.
7. Предметна юрисдикція (*ratione materiae*) Європейського суду з прав людини.
8. Територіальна юрисдикція (*ratione loci*) Європейського суду з прав людини.
9. Юрисдикція за колом суб'єктів (*ratione personae*) та юрисдикція в часі Європейського суду з прав людини
10. Принципи субсидіарності та розсуду держави як базові засади контрольного механізму Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (ст. 1 Протоколу № 15).
11. Еволюційне тлумачення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод Європейським судом з прав людини.
12. Автономне тлумачення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод Європейським судом з прав людини.
13. Принцип ефективного тлумачення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод Європейським Судом з прав людини.
14. Вимоги до індивідуальної заяви (скарги) до Європейського суду з прав людини.
15. Процедура розгляду індивідуальної заяви Європейським судом з прав людини.
16. Юрисдикційні критерії прийнятності індивідуальної заяви до Європейського суду з прав людини.
17. Змістовні критерії (критерії по суті справи) прийнятності індивідуальної заяви до Європейського суду з прав людини.
18. Вичерпання всіх національних засобів захисту (питання їх доступності та ефективності) та дотримання «шестимісячного строку» як процесуальні умови прийнятності індивідуальної заяви до Європейського суду з прав людини.

19. Анонімність, ідентичність заяв та зловживання правом на подання заяви як процесуальні умови неприйнятності індивідуальної заяви до Європейського суду з прав людини

20. Компетенція суддів, які засідають одноособово; комітетів із трьох суддів; палати із семи суддів; Великої палати Європейського суду з прав людини

21. Види рішень Європейського суду з прав людини. Пілотні рішення Європейського суду з прав людини.

22. Нагляд за виконанням рішень Європейського суду з прав людини з боку Комітету Міністрів Ради Європи відповідно до ст. 46 Конвенції.

23. Повноваження Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини: загальна характеристика.

24. Тимчасові заходи як «засіб забезпечення» прав заявників до Європейського суду з прав людини

25. Заходи загального характеру в рішеннях Європейського суду з прав людини.

26. Заходи індивідуального характеру в рішеннях Європейського суду з прав людини.

27. Зміст права на життя: загальна характеристика.

28. Позитивні та негативні зобов'язання держави щодо забезпечення права на життя.

29. Заборона катування: загальна характеристика

30. Негативні та позитивні зобов'язання держави відповідно до ст. 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод

31. Особливі випадки застосування ст. 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (дискримінація, екстрадиція, заборона тілесних покарань неповнолітніх)

32. Тлумачення Європейським судом з прав людини понять «катування», «нелюдське поводження», «принижуюче гідність поводження чи покарання».

33. Зміст та сфера застосування ст. 4 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

34. Заборона рабства та примусової праці в практиці Європейського суду з прав людини.

35. Зміст права на свободу та особисту недоторканність за ст. 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

36. Кримінально-правові та цивільно-правові підстави позбавлення волі. Вимоги до правомірного позбавлення свободи та особистої недоторканності у практиці Європейського суду з прав людини.

37. Зміст та сфера застосування ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

38. Тлумачення Європейським судом з прав людини поняття «суд».

39. Право на доступ до суду за Конвенцією та практикою Європейського суду з прав людини.

40. Загальна характеристика справедливого судового розгляду (ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод).

41. Поняття розумного строку судового розгляду. Критерії та принципи визначення розумності строку.

42. Принцип «*nullum crimen, nulla poena sine lege*»: ніякого покарання без закону (ст. 7 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод)

43. Поняття «приватне життя» у практиці Європейського суду з прав людини (ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод)

44. Поняття «сімейне життя» у практиці Європейського суду з прав людини (ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод).

45. Поняття «житло» за практикою Європейського суду з прав людини.

46. Поняття «кореспонденція» за практикою Європейського суду з прав людини.

47. Особливості тлумачення Європейським судом з прав людини поняття «майно» за ст. 1 Протоколу № 1 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

48. Критерії допустимості втручання у право власності за практикою Європейського суду з прав людини.

49. Право на освіту (ст. 2 Протоколу № 1 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод): зміст та сфера дії. Зобов'язання держави щодо забезпечення права на освіту

50. Свобода думки, совісті, релігії і переконань: загальна характеристика.

51. Зміст та сфера застосування ст. 9 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: загальна характеристика.

52. Критерії правомірності втручання держави в реалізацію права на свободу віросповідання.

53. Умови правомірності обмеження свободи вираження поглядів.

54. Зміст і сфера застосування ст. 3 Протоколу №1 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

55. Право на вільні вибори та суміжні права людини: загальна характеристика.

56. Право на свободу пересування (ст. 2 Протоколу № 4 до Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод).

57. Зміст права на свободу мирних зібрань.

58. Критерії правомірності втручання держави у реалізацію права на свободу мирних зібрань.

59. Позитивні і негативні зобов'язання держави щодо забезпечення свободи мирних зібрань.

60. Критерії правомірності втручання держави у реалізацію права на свободу об'єднань.

61. Зміст права на шлюб за Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод (ст. 12) і практикою Європейського суду з прав людини.

62. Право на ефективний засіб юридичного захисту (ст. 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод)

63. Особливості заборони дискримінації відповідно до ст. 14 та Протоколу № 12 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

64. Поняття «позитивна дискримінація» за практикою Європейського суду з прав людини.

65. Позитивні зобов'язання держави у сфері протидії дискримінації.

66. Застосування Європейським судом з прав людини доктрини «європейського консенсусу».

67. Інститут преюдиційного висновку (Протокол № 16 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод).

68. Процедура виконання Україною рішень Європейського суду з прав людини: загальна характеристика.

69. Відповідальність за невиконання чи неналежне виконання рішень Європейського суду з прав людини.